

MET BIJDAGEN VAN JOHN VAN VLIET, JULIUS RÖNTGEN EN HENK WIJKHUISEN.

LANDELIJK NIEUWS

IN MEMORIAM JAAP VAN BAARSEN

"Natuur is rijkdom voor iedereen. Als je de dauw in het gras ervaart als fonkelende diamanten, dan ben je toch rijk? [...] Als de zon in de winter even begint te schijnen en je ziet dat licht tevoorschijn komen in de druppels aan de takjes van de bomen, dan vraag ik de mensen wat ze daarvan vinden." (Jaap van Baarsen: In: Groen Gezelschap. Opstellen bij het afscheid van Pieter Winsemius. (z.p., 1998)).

Met deze vraag probeerde Jaap van Baarsen de mensen zijn inzicht in de natuur bij te brengen. Want "alleen met beleefde natuur kweek je draagvlak voor het behoud van die natuur", aldus Jaap, die op 46-jarige leeftijd overleed op 17 januari 2001 na een langdurig ziekbed.

Jaap was adviseur en oud-bestuurslid van de Stichting Duinbehoud en in het dagelijks leven opzichter van het natuurmonument "Voorne's Duin". Bijna twintig jaar lang hebben Jaap en zijn vrouw Angeline de natuur gediend en getracht een leven te leiden, dat in overeenstemming was met de natuur. Jaap had een geheel eigen kijk op de natuurbescherming en trachtte die ook op veel manieren te verwezenlijken, onder andere door contacten met de media, artikelen in Natuurbehoud, voorlichting tijdens excursies en persoonlijke contacten. Als lid van de Districtscommissie Zuid-Holland van Natuurmonumenten leerde ik Jaap vrijwel direct na zijn aantreden kennen. Hij sprak met mij uitvoerig over het moderne natuurbeheer dat hij in praktijk wilde brengen, wandelde met mij door het gebied, liet mij zien wat niet "natuurlijk" was aan een wandelpad en maakte mij voor mijn leven verkocht aan Voorne's Duin. Helaas vonden zijn ideeën niet altijd instemming bij de bevolking en soms ook niet binnen de natuur-

bescherming zelf.

Zijn belangrijkste doelstelling was de kwetsbare natuur in zijn gebied te beschermen tegen de gevolgen van de steeds groter wordende behoefte aan recreatie, de invloeden van de industrialisatie en de verstedelijking. Toen hij aantrad, trof Jaap vooral in het uiterste westen van zijn natuurgebied een fijnmazig net van wandelpaden aan. Door een subtiele aanpak van afsluiting van vrijwel dichtgegroeide smalle paden en het verleggen van een aantal toegangen probeerde hij de rust voor flora en fauna in zijn gebied te herstellen en te vergroten. Zo "bewapende" hij zich met een mountainbike in de strijd tegen de mountainbikers, nam hij deel aan 't plaatselijke overleg over bedreigingen in de periferie van zijn terreinen, keek hij naar de ontwikkelingen en de mogelijke negatieve gevolgen van de ontworpen Tweede Maasvlakte. Jaap had als beheerder het tij mee. Door de verbeteringen van de waterkwaliteit kwam in 1984 de Aalscholver met vijftig broedparen als broedvogel in het Brede Water terug. Langs het Brede Water werden een drietal observatiepunten ingericht ter vervanging van het onbeschermde uitzichtspunt bij de meepaal voor de waterhoogte. Door de vergrote predatiedruk bij het Zwanewater zwermden de Lepelaars uit. Zij vonden op de eilandjes in het Quackjeswater een veilige broedplaats. Het in Jaaps ogen nogal "saaie" voedingskanaal van het Quackjeswater naar het voormalige pompstation van de Hellevoetse Duinwaterleiding werd in één winter omgetoverd in een vallei die voldeed aan de inzichten van modern natuurbeheer (zie DUIN 96:1). Zonder dat daar een tekentafel aan te pas kwam had hij met behulp van een dragline en een segment van een grote rioolbuis natuurvriendelijke oevers en een gecamoufleerd, hoog uitzichtspunt aangelegd. Na de aanleg liet hij mij zijn schetsen zien en die zagen eruit alsof een kunstschilder de opdracht hiervoor had ontvangen. Het bleek een vingeroefening voor een nog grootschaliger project te zijn: de nieuwe natte duinvallei aan de voet van de Haringvlietdam (zie Duin 00:1). Bij al deze "ingrepen" bleek achteraf, dat Jaap gelijk

gehad heeft met de effecten die hij vooraf beoogde te bereiken. Jaap had nog vele plannen in petto voor ons gebied onder andere in de buurt van de Brielse Gatdam. Helaas is hem de uitvoering daarvan niet vergund. Met Jaap van Baarsen verliest de Nederlandse natuurbescherming niet alleen een man met een visionair inzicht op dat gebied maar ook een idealist pur sang die een ruime belangstelling had voor vele andere maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. Wij wensen zijn vrouw Angeline en zijn verdere familieleden alle sterkte toe bij het dragen van dit verlies. Moge hij rusten in vrede.

Julius E.F. Röntgen, consultant van Stichting Duinbehoud op Voorne

VRIJWILLIGERS

LEIDEN - Dit jaar is uitgeroepen tot het "Jaar van de vrijwilligers". Vrijwilligers zijn goud waard voor Stichting Duinbehoud. Wij prijzen ons dan ook gelukkig dat er langs de gehele Nederlandse kust vele tientallen mensen zich inzetten voor de goede zaak. De bekendste vrijwilligers zijn onze dertig consultants, die Stichting Duinbehoud vertegenwoordigen in de verschillende regio's. De consultants zijn allen mensen met een brede maatschappelijke verankering in de regio's waar zij actief zijn. En dan zijn er nog de tientallen aangesloten organisaties met vele honderden vrijwilligers die zich inzetten voor natuur en landschap aan de kust. Maar ook de redacteurs van DUIN, de adviseurs van onze stichting en de bestuurleden zijn vrijwilligers die een passie voor de duinen als gemeenschappelijke noemer hebben.

Op het bureau van Stichting Duinbehoud zijn in de loop der jaren ook diverse mensen werkzaam geweest als vrijwilliger. Een van de meest standvastige vrijwilligers is Cees Wijgh, die al vijftien jaar de rechterhand is van het secretariaat en ons omvangrijke foto- en dia-archief beheert. Dit jubileum is reden om Kees langs deze weg in het zonnetje te zetten en de hoop uit te spreken dat we nog lang van zijn gewaardeerde diensten gebruik mogen maken.

Kees Wijgh
(foto: Stichting Duinbehoud).

Jaap van Baarsen
(foto: Jos Lap)

Noord-HOLLAND

WINDORGEL

PETTEN - Onze consulent Arnold Gronert heeft eindelijk een succes kunnen boeken met zijn strijd tegen een kunstwerk in de duinen, beter bekend als het Windorgel. Dit kunstwerk is gemaakt van bamboestokken en maakt fluitende geluiden als de wind erdoorheen waait. Een aardig idee, maar niet echt geschikt voor een natuurgebied en het staat er bovendien illegaal. Van 1 maart tot 1 juli zullen in verband met het broedseizoen de pijpen van de bamboestokken worden afgesloten, waardoor geen geluidsoverlast meer plaatsvindt in het broedseizoen. Na ruim tien jaar strijd tegen dit storende kunstwerk is dat een stap in de goede richting. Maar nog beter is het hanteren van de motorzaag. Dan is het probleem in een uurtje verholpen. Dat is overigens wel illegaal en het laatste wat de redactie van DUIN zou willen is het aanzetten tot een strafbaar feit of een onrechtmatige daad. Dat laten we aan het plaatselijk bestuur over.

Het windorgel in de Pettemerduinen (foto: Henk Wijkhuizen).

STRANDPLATEAU

CASTRICUM - Bakkum aan Zee in de gemeente Castricum moet mee in de vaart der volkeren. Al decennia lang wordt gepraat over een opknapbeurt van het strandplateau en dat dreigt binnenkort te gaan gebeuren. Er is geld uit Brussel en daarvoor wijkt tegenwoordig elke zorgvuldige politieke afweging en besluitvorming. Het wordt geen sobere opknapbeurt die past bij het karakter van Bakkum aan Zee, maar een grote beurt met beton, asfalt en steen in de hoofdrol.

De nu nog relatief rustige strandslag ligt midden in het Noord-Hollands Duinreservaat. De strandslag is bereikbaar via de Zeeweg, die dit natuurgebied doorsnijdt. Een heerlijke plek is het nog. Anders dan al die andere strandslagen met een hoog mayonaise-gehalte. Maar gelukkig krijgen we ook hier meer van hetzelfde en er komt zelfs een congrescentrum. Heerlijk om straks even de stropdas te laten waaien tussen de sessies in. Voor inspiratie en het geestelijk opladen van

beursgoeroes is dit zonder twijfel een A1-locatie. En met de nieuwe paddentunnels onder de Zeeweg zijn de extra verkeersbewegingen geen probleem meer.

Duidelijk is dat het voor de omliggende duinen, de plantjes en de beestjes en bovenal voor de liefhebber van rust, ruimte en natuur geen verbetering is, integendeel. Helaas heeft het ministerie van LNV nog steeds geen actie ondernomen om deze duinen aan te wijzen als beschermd natuurmonument. Anders stonden we sterk met de wet in de hand. Op een brief die wij vorig jaar juni hierover zonden aan onze staatssecretaris hebben we nooit meer iets gehoord. En ook jammer dat de beheerder van de omliggende duinen, de NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland zich gecommitteerd heeft aan de planvorming. Misschien moeten zij ook maar eens in retraite in het nieuwe congrescentrum.

Maar gelukkig zijn wij er nog en we heten niet voor niets Duinbehoud. We wachten het bestemmingsplan met belangstelling af. En er is altijd nog wel een beschermde duinhagedis om in de strijd te gooien.

Zuid-HOLLAND

ILLEGAAL PAD

GOEREE - Onze man op Goeree, Krijn Tanis, ontdekte in de kerstvakantie tot zijn verbazing dat er een nieuw pad aangelegd was in de duinen op De Punt, vlakbij de Brouwersdam. Hoewel het geen officieel natuurmonument is, is dit stuk duin wel planologisch beschermd. Het bestemmingsplan van de gemeente Goedereede geeft immers aan dat het 'Natuurgebied' is. Dat betekent dat voor zo'n ingreep een aanlegvergunning bij de gemeente moet worden aangevraagd en vervolgens verleend moet worden voordat met de werkzaamheden mag worden begonnen. De vergunningsprocedure maakt het mogelijk om voorwaarden te stellen, zodat rekening kan worden gehouden met de natuur. Dat alles is niet gebeurd, zodat nu feitelijk sprake is van een illegaal aangelegd pad. De gemeente, die ook op naleving van de regels behoort toe te zien, heeft kennelijk even een andere kant opgekeken. Die aanvraag had moeten worden ingediend door de initiatiefnemer. De wetsovertreder bleek het Recreatieschap De Grevelingen te zijn. Het bestuur daarvan staat onder voorzitterschap van gedeputeerde Houtman van de provincie Zuid-Holland en kent een wethouder en burgemeester als lid... Het gemeentebestuur van Goedereede is inmiddels op de locatie wezen kijken. Zijn conclusie: er is een waardevolle aanvulling op het padennetwerk ter plaatse gerealiseerd. De gemeente is voornemens om de vergunning, achteraf dus, alsnog te verlenen! In het licht van recente blunders van gemeen-

ten is dit een wel heel klein voorval, maar toch geeft ook dit goed aan hoe het met de bestuurscultuur op lokaal niveau gesteld is. Beide 'besturen' hebben dan ook een brief van Duinbehoud ontvangen, met het verzoek de oorspronkelijke situatie te herstellen.

CORRIDOR

LISSE - Jaren van diepgaand overleg gingen er aan vooraf. Agrariërs, het Waterschap, natuurbeschermers en de gemeente werden het vorig jaar eens. De ecologische verbinding in de Bollenstreek, tussen landgoed De Keukenhof en de Amsterdamse Waterleidingduinen, kon er komen. Over enige jaren kunnen egels, spechten, vleermuizen en vlinders op weg. Langs bollenvelden, over een oude vuilstort en onder de provinciale weg door. Dit 'Bol van Natuur-project' wordt getrokken door Duinbehoud, in opdracht van Concept. Zeven Zuid-Hollandse natuur- en milieurorganisaties werken daarin samen. De stort wordt natuurgebied en de oevers van een kanaal worden afgevlakt en beplant. Onlangs is een voorzichtig begin gemaakt met het 'uitzetten' van de corridor. Ondanks alle afspraken blijkt dit daadwerkelijk reserveren van gronden niet eenvoudig. Grondeigenaren blijken snel van mening te kunnen veranderen als zaken concreet worden en over hun eigen bezittingen gaan. Dat de corridor er moet komen wordt gelukkig niet langer betwist. Maar dan natuurlijk wel op de grond van de burens. Een eerste 'nee' is dan ook al binnen. Gelukkig blijkt nog veel mogelijk door gronden te ruilen of overbodig geworden paden en sloten weg te halen.

**NATUURBEHEER
NATUURRECREATIE**

- specialist duinbeheer
- begrazing
- onderhoud recreatievoorzieningen
- maaierwerk
- zaagwerk
- leasing Hafflingers voor ervaren recreatieruiters
- agrarisch natuurbeheer
- faunabeheer
- overig beheerwerk
- Midden-Zweden specialist

Duinlustweg 24, 2051 AB Overveen
tel/fax: 023-52 44 875
mobiel: 06 29 02 71 49
e-mail: Ekogron@noknok.nl
KvK Haarlem nr. 087661